

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑΙ
 ΑΓΓΕΛΙΑΙ
 Η ετήσιος 25 φρ.
 Η μηνιαία 15 "
 Η εβδομαδιαία 0.25 "

Μελέται επιστημονικῶν, κοινωνικῶν καὶ διδασκαλικῶν. σύμφωναί τε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ, καταχωροῦνται.

ΘΕΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ
 ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΤ ΜΗΝΟΣ

Τῇ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΥΠΟ

Α. Χ' ΔΑΝΙΝΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
 ΠΡΟΠΗΛΩΤΕΑ
 Ἐσωτερικοῦ φρ. 6
 Ἐξωτερικοῦ φρ. 7

Τὰ πρὸς δημοσεύειν
 ἔγγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Διεύθυνσις: *Rédaction de la Revue grecque «Πανδαΐσια» — VARNA (Bulgarie).*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προσωπίδες. (Πρόσωπον προσωπεῖον μορμολύκειον). — Ὁ Ἅγιος Βασίλειος καὶ ἡ χαρτοπαίξιλα. — Λόγος πυνηγορικὸς τῶν Ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν. — Ἐπιφυλλίς τριάκοντα ἔτη ἐντὸς τῶν χαρμιῶν τῆς Ἀνατολῆς. — Ἀγγελία.

ΠΡΟΣΩΠΙΔΕΣ

(Πρόσωπον, προσωπεῖον, μορμολύκειον)

Ἡ προσωπίδες (masque, mascu, maschera ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ *masikara*, τῶμα, περιγέλω) εἶναι τεχνικαὶ ξύλινα εἰκόνες, ἀντίτυπα προσώπου πρὸς ἐπιτάλυσιν τῆς φυσικῆς ὄψεως, γνωστὰ ὡς καλύμματα αὐτῆς ἢ κοσμήματα νεκρῶν, ἦδη ἐξ Αἰγύπτου, Ἀσίας, καὶ ἀρχαίαι Ἰταλίας. Ὁ Σολῆμαν εὗρε χρυσεῖς προσωπίδας ἐν τοῖς πολεμικοῖς τάφοις τῶν Μυκητῶν. Μεταχειρίζοντο πρὸς τοῦτοις προσωπίδας ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰς βαρβαρικὰς ἐροτάς, εἰς τὰς πανηγυρικὰς ἐξόδους καὶ τὰς λιτανείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἑλληνικῆς τραγωδίας συνδέεται μετὰ τῆς διακονίας τοῦ Βακχοῦ, διὰ τοῦτο εἰσῆχθησαν ἀρχῆθεν ἦδη καὶ εἰς τὸ θέατρον. Αἱ ἀρχαῖαι προσωπίδες δὲν ἦσαν ὡς αἱ νεώτεραι εἶδος προσωπεῖου (προσκοπίου), καλύπτοντος μόνον τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἶχον σχῆμα κρῖνον καὶ περικεφαλαίας, καλυπτούσας τὴν ὄλην κεφαλὴν ἐκτὸς δὲ τοῦ προσώπου συνεκάλυπτον τὰς τρίχας τὰ ὄτα, τὰ γένητα, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ τῆς κομμώσεως γυναικεῖα κοσμήματα. Γυναικεῖα πρόσωπα εἰσῆγαγε κατὰ Σουίδαν πρῶτος ὁ Φρόνυχος. Αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ προσωπίδες συνέκλειον ἐκ φλοιοῦ δένδρων βαρύτερον δὲ κατασκευάζοντο καὶ ἐκ δέρματος ἔσθθεν διὰ λινῶ ἢ ἐτέρου υφάσματος ὑπεστρωμμένου. Ἐπειδὴ ὁμοίως τὸ σχῆμα αὐτοῦ ταχέως διεστρέφετο καὶ καταρροῦστο, κατασκευάσθησαν τέλος ἐκ ξύλου μάλιστα δὲ καὶ ἐξ ἐλεφαντόδοντος. Προσωπίδων εἶδη ἦσαν Α'. αἱ τραγικαί, ἐν χρήσει εἰς τὰ ἥρωϊκά δράματα, σοβαρᾶς καὶ σοβαρᾶς ὄψεως Β'. αἱ κωμικαὶ προσωπίδες, σαρκαστικῶς μορφαστικῆς ἢ γελοῖως διεστραμμένης ὄψεως Γ'. αἱ σατυρικαὶ προσωπίδες, παριστάσαι κυρίως Σατύρους καὶ Σιληνοὺς αἰτίνας, ἐπειδὴ ἐχρησμιζομένης μίμους γελοίων, ἀπετύπων τὰς

ἀλλοκοτιώτερας, γελοιοδεστερας καὶ παραδοξοτέρας μορφάς Δ'. αἱ δραματικαὶ προσωπίδες μετὰ κλισιαίων χαρακτήρων διὰ τοῦς χορευτάς. Συνήθως αἱ ἀρχαῖαι προσωπίδες εἶχον εὐρύτατον τὸ ἄνοιγμα τοῦ στόματος, ἔσθθεν μετὰ μεταλλικῶν συρμάτων ἢ ἄλλων ἠγεύων σωματίων, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν φωνὴν τοῦ ὑποκριτοῦ, ἢν ἀπῆται ἡ διάταξις καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀρχαίων θεάτρων ἐξικρουμένων τῶν βωδῶν προσώπων. Ἡ χρῆσις τῶν σκηρικῶν προσωπίδων μεταβιβάσθη ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν, ὅθεν καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κωμῶδιον τῆς τέχνης, κατὰ δὲ τὸν 17-ον αἰῶνα εἰσῆχθη καὶ εἰς πᾶσας σχεδὸν τὰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς σκηνάς.

Ἡ χρῆσις τῶν νεωτέρων προσωπίδων εἰσῆχθη ἐξ Ἰταλίας ἰδίως ἐκ Βενετίας, ἐνθα μεταχειρίζοντο αὐτὰς ἐκτὸς τῶν Ἀποκροῦ καὶ εἰς ἄλλας χαρμωδικοὺς ἐροτάς. Ἐκείθεν τῶν Ἀλπεσιῶν ἦσαν αἱ προσωπίδες ἀπὸ τοῦ 14-ου αἰῶνος ἐν χρήσει, ἐρέροντο δὲ καὶ ὑπὸ ἐπιστήμων γυναικῶν διὰ νὰ προσφύλασσῃ τὸ δέρμα ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιδράσεων, ὧν ἡ χρῆσις ἐληγε κατὰ τὸν 18-ον αἰῶνα, διαδεχόμενον αὐτὰς τῶν κοσμητῶν, ἐντριμμάτων καὶ ψιμυθίων καὶ λοιπῶν ἐξωραϊστικῶν ἐπιλαϊμμάτων.

Σήμερον, λέγοντες πρόσωπον ἠθοποιῶ, ἐνοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ὑποκριτοῦ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσει. Τὸ πρόσωπον τοῦτο δεῖν νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς τεχνικῆς φαντασίας τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ νὰ εἶναι ἡ ἀνάλογος ἐξωτερικῆ ἐκφρασις τῆς κατ' αὐτὸν καταλήψεως τοῦ δραματικοῦ χαρακτήρος. Καὶ ὁ ἐσθητοπῶλης βεβαίως ὡς καὶ ὁ βοστρυχιώτης δύνανται μεγάλως νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὸν, ἀλλὰ κυρίως τὸ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα ἐκ τοῦ συνόλου ὀρίζει τὴν μορφήν τοῦ προσώπου τοῦ ἠθοποιῶ καὶ τοῦτο κυρίως εὐρύθμως καὶ συνεταγμένως κατὰ τὴν ἀντιλήψην του συνδυάζει μετὰ τῆς ὄψεως τοῦ χαρακτήρος τοῦ προσώπου, ὅπερ ὑποδέχεται τὸν τρόπον τὴν ἡλικίαν τὴν κατάσταση τὸν αἰῶνα καὶ τὴν φυλὴν.

Εἰς τοὺς χριστιανικοὺς ὁμοίως, οἵτινες ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι ἀπετάζοντο τῷ Σατανᾷ καὶ πάτῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, καὶ συνετάζοντο τῷ Χριστῷ, ἐνδουθέντες τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπαγορεύονται αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Γραφῶν, τῶν Οἰκουμεν. Συνόδων καὶ τῶν Πατέρων ἡμεταμορφῆσαι, αἱ προσωπίδες καὶ πᾶσα ἐν γενεῇ κακῇ συνθήσει, δδηγούσα τὸν χριστιανὸν εἰς τὸν ἐβδρυτωμένον βίον

καὶ ἀρρορή ἠθικῆς καταπτώσεως γινόμενή· «τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρ-
 »τύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοι-
 »πὰ ἔθνη, ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ δια-
 »νοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀ-
 »γνοαν τὴν οὖσαν αὐτοῖς, διὰ τὴν πῶρωσιν τῆς καρδίας αὐ-
 »τῶν». (Παύλου Ἐφεσ. δ' 17). Ἐπίσης καὶ ὁ κανὼν ΕΒ' τῆς στ' Οἰ-
 »κουμ. Συνόδου. « . . . Ἐπι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ'
 »Ἑλλήσι ψευδῶς ὀνομαζομένων θεῶν ἢ ἐξ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν
 »γινόμενάς ἀρχήσεις καὶ τελετάς, κατὰ τι ἔθος παλαιῶν καὶ ἀλ-
 »λότριον τοῦ τῶν χριστιανῶν βίου, ἀποπεμπόμεθα, ὀρίζοντες μηδ-
 »ένα ἄνδρα γυναικεῖαν στολήν ἐνδιδύσκεσθαι ἢ γυναῖκα τὴν ἀν-
 »δρᾶσιν ἀρμόδιον. Ἀλλὰ μήτε προσωπεῖα κοιμικὰ ἢ σατυρικά
 »ἢ τραγικὰ ὑποδέσθαι» καὶ τέλος ὁ Θεὸς ἐν τῷ Δευτερονόμιῳ
 κεφ. κδ' ὅ· «Οὐκ ἔσται σκευὴ ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί, οὐδὲ μὴ ἐν-
 »δύσεται ἄνθρωπος στολήν γυναικεῖαν, ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ τῷ Θεῷ
 »οὗτο πᾶς ποιεῖν ταῦτα».

Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ Η ΧΑΡΤΟΠΑΙΣΙΑ

§ 1

Η Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὴν 30-τὴν Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔ-
 »τους συνεορτάζει μὲν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Βασιλείου
 μετὰ τῶν ἑτέρων δύο μεγάλων ἱεραρχῶν, τῶν ἁγίων Γρηγορίου
 καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλ' ἐορτάζει χωριστὰ καὶ τὴν
 ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἡ κατὰ τὴν
 πρώτην Ἰανουαρίου σύμπτωσης τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Βασιλείου
 ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα νὰ συνδεθῇ ἡ ἐπιμνημόσυτος ἡμέρα τοῦ
 θανάτου τοῦ Ἁγίου μὲ τὴν ἐκ παραδόσεως ἐκ τῶν ἐθνικῶν
 καταγομένην ἐορτὴν τῶν καλενοδῶν τοῦ Ἰανουαρίου.

Δυστυχῶς ἡ κοσμικὴ ἐορτὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς δὲν περιω-
 »ρίσθη μόνον ν' ἀπορροφήσῃ τὴν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ
 Ἁγίου μεγάλην ἐορτὴν τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ συνετέθη καὶ συν-
 »εταυτίσθη τόσο στενὰ μὲ αὐτήν, ὥστε ἡ πρωτοχρονιά ἔχασε τὸ
 ὄνομα τῆς καὶ προσέλαβε μέχρι τῆς σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ ἁ-
 »γίου Βασιλείου. Ἀνόητοι δὲ καὶ ἀνευ σημασίας ἀτεχνεῖ ποιή-
 »σεις πρὸ χρόνων πολλῶν ψάλλονται εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν τε πό-
 »λεων καὶ τῶν χωρίων, παρωδοῦσαι τοῦ σοφοῦ Ἁγίου τὸ σεπτὸν
 ὄνομα. Κατ' ἀτυγχώρητον δ' ἐλαφρότητα, ὅλαί αἱ παρακλου-
 »θεύσαι τὰς καλένδας καταχρήσεις ἀποδίδονται εἰς τὸν φιλόσοφον
 καὶ ἄξιον Ἱεραρχῆν.

Μουσικαί, χοροί, συγχορηγίαι, δῶρα, πάταγοι, κρότοι,
 »φωναί, τραγῳδία καὶ ἀρθροὶ σπονδαὶ εἰς τὸν Βάιχρον, ὅλα λει-
 »ψα καὶ τῆς ἀρχαίας ἐορτῆς τῶν ἐθνικῶν καλενοδῶν, εἶναι τῆς ἡ-
 »μέρας τὰ παρακλουθήματα. Ἐθιμὸν δὲ συνάμα βλαβερὸν καὶ ἀ-
 »νήθικον, ἡ χαρτοπαίσις καὶ μάλιστα ἡ χαρτοπαίσις τῶν τυχη-
 »ρῶν παιγνιδίων, ἐξακολουθεῖ νὰ μολύνῃ τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς
 Ἐκκλησίας, συμπίπτουσαν μὲ τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῶν ἀνθρώ-
 »πων διὰ τὴν ἀρχὴν νέου ἔτους.

Τὰ τυχερὰ παιγνίδια, εἰς τὰ ὅποια οἱ ἄνθρωποι παίξουν
 »τὰ χρήματά των, ὡς δῆθεν καλὸν ὄμιον τοῦ νέου ἔτους, καὶ
 ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἀποδομιμάζονται, καὶ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιτι-
 »μῶνται, καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας τιμωροῦνται. Οἱ νό-

μοὶ τῆς πολιτείας ἀπαγορεύουσι τὰ τυχερὰ παιγνίδια καὶ τὰ ὄρ-
 »γανα αὐτῆς διατάσσονται νὰ καταδιώκουν αὐστηρῶς τοὺς χαρτο-
 »παίκτης καὶ νὰ κλείωσι τὰ χαρτοπαικτεῖα, τὰ ληστρικά ταῦτα
 καταγῶγια πάτης διαθορᾶς, πάτης ἀτιμίας καὶ πάτης ἀτιμω-
 »ρητος. Δυστυχῶς ὁμως τὰ ὄργανα κάμπτονται καὶ ἀμβλυοῦσι·
 »πολλάκις δὲ καὶ ταῦτα ἐθεάθησαν περὶξ τῶν χαρτοπαικτικῶν
 τραπεζῶν συναγελαζόμενα μετὰ τῆς ἀγέλης τῶν λύκων καὶ λαμ-
 »βάνοντα μέρος εἰς τὰς ἐγκληματικὰς χαρτοπαίξεις. Μῆσα εἰς ἀ-
 »πόκειντρα ὑπόγεια, κατώγεια ἢ μᾶλλον σπήλαια, ὅπου ὅλοι σκά-
 »ζουν κυριολεκτικῶς ἐκ τοῦ ἀποπνικτικοῦ καύσωνος—ἐκεῖ οἱ ἐξ
 ἐπαγγελμάτων χαρτοπαίκτηι, οἱ συμμορταὶ ληστὰὶ στένουσι τὰς
 »παγίδας των. Ἄντρα σκοτεινὰ καὶ δυσώδη, γεμάτα καπνούς,
 »στερούμενα τοῦ ἀναγκαίου διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπιοστραφικῶν
 ἀέρος, βρωμερᾶ, ἀποπνέοντα ἀπορορὰς ἀκαθάρτων ἀνθρωπίνων
 »σωμάτων ἀπὸ ἱερῶτας, ἀπὸ πόδια, ἀπὸ παπούτσι, ἀπὸ χνότα
 βρωμισμένα, ἀπὸ καλοστραχίλι, ἀπὸ τὴν αὐτίαν, ἀπὸ τὴν ἀ-
 »γωνίαν, ἀπὸ τὴν μέθην πρὸς ἀρπαγὴν τοῦ χρήματος, ἀπὸ τὸ
 πάθος νὰ καταβάλλουν οἱ μὲν τοὺς κερδίζοντας ἀντιπάλους των,
 ἀπὸ τὴν ἀνυπομονησίαν νὰ ἴδωσιν ἐξεργόμενον τὸ χαρτί, τὸ ὀ-
 »ποσον θὰ τοὺς φέρῃ τὸ κέρδος. Ἐκεῖ μῆσα οἱ χαρτοπαίκτηι,—
 »τῶν ἰσθίων ἢ καρδία οὐδέποτε πάλλει δι' οὐδὲν ἕτερον ἀίσθημα
 καὶ οὐδέποτε συγκινεῖται δι' οὐδεμίαν ἑτέραν αἰτίαν, διότι τὸ ἐ-
 »λάττωμα τῆς χαρτοπαίξις, τὸ εἰδεχθέτερον καὶ ποταπότερον
 τῶν ἐλαττωμάτων, οὐδεμίαν συγκυριαρχίαν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ
 »χαρτοπαίκτητος παραδέχεται.— . . . Ἀλλήλοφρονεῖ-
 »ονται, παλαίουσι ὡς θηρία πῶς ὁ ἑνὸς νὰ ἐξενώσῃ καὶ κατα-
 »σπαράξῃ τὸν ἄλλον, πῶς νὰ τὸν γδύσῃ, πῶς νὰ τὸν ληστεύσῃ,
 πῶς νὰ τὸν κλέψῃ. Ἐντὸς τῶν βρωμερῶν τούτων καταγῶγιων,
 ἐντὸς τῶν σαχνίων τούτων, ἐντὸς τῶν χαρτοπαικτικῶν τελοῦνται
 »αἱ βδελυρώτεραι ἀνθρωποθυσίαι.

§ 2

Ἐντὸς τῶν καταγῶγιων καὶ τῶν κρουῶν ὑπογείων χαρτο-
 »παικτικῶν, καταστήματα, προωρισμένα εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ἠθικὴν
 ψυχαγωγίαν, μεταβάλλονται καὶ αὐτὰ εἰς ἰσπίσμα χαρτοπαικτεῖ-
 »α, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν δὲ σωρίζονται χρήματα, τὰ ὅποια ἄπονα
 χάνονται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀνήθικως κερδίζονται ἀπὸ τοὺς
 »ἐλίγους. Τὰ ἀσεβῆ δὲ χεῖλη ἐκείνων ὅπου ἔχασαν πολλάκις ὑ-
 »βρίζουν καὶ βλαστημοῦν τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Ἁγίου Βασιλείου,
 ὡς ὁ Ἁγιος νὰ ἦτον ὁ προστάτης τῶν χαρτοπαικτικῶν παιγνευ-
 »τηρίων, ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν τυχερῶν παιγνιδίων καὶ τῶν χαρ-
 »τοπαικτικῶν ὁ πάτρων. Ἐπὶ τοσούτων δὲ μετετρέπησαν οἱ ὄροι,
 ὥστε δὲν ἐντρέπονται ὁ ἑναὸς νὰ ἐρωτᾷ τὸν ἄλλον «πῶς ἐ-
 »πῆγε μὲ τὸν Ἄτ-Βασίλη». Καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἐρωτώμενος ἐ-
 »κέρδισεν, ἢ ἀπάντησις εἶναι ἀδελφῆς καὶ ἐνθουσιώδης, ὡς ὁ ἡ-
 »χος τοῦ κερδηθέντος νομισματος, ἀλλὰ ἐὰν συμπῆσῃ νὰ ἔχασε,
 τότε ὁ χαμὸς συνοδεύεται μὲ βλαστημίας καὶ μὲ τὰς ἀπρεπε-
 »στέρας ἐκ τοῦ γυδαιότερου ὑβρεολογίου ὑβρεῖς κατὰ τοῦ Ἁγίου.
 Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ταῦτα τὰ ἄτοπα καὶ ἀνήθικα, εἰς τὰ ὀ-
 »ποῖα φέρει ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην χαρτοπαίσις καὶ μάλιστα
 ἢ τῶν τυχερῶν παιγνιδίων.

Ὁ φιλόσοφος παρατηρητῆς, ὅστις εἰσέρχεται ἐκ περιεργί-
 »ας εἰς τὰ ἀνήθικα ταῦτα καταγῶγια τῆς χαρτοπαίξις, καὶ πα-
 »ρατηρεῖ τὰ πρόσωπα τῶν περὶξ τῆς χαρτοπαικτικῆς τραπεζῆς κα-
 »θημένων καὶ παίζόντων χωρὶς πόνου τὰ χρήματά των, χρήματα

ἀνήκοντα εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἰς τὴν σύζυγον, εἰς τὰ τέκνα, δὲν δύναται νὰ μὴ τοὺς ἐλεεινολογήσῃ. Πρόσωπα γνωστὰ μεταμορφώνονται, καθίστανται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἡλλοιωμένα ἀπὸ τὰ κοχλάζοντα ἀπὸ τὴν αὐπνίαν, ἀπὸ τὴν συγκίνησιν τοῦ κέρδους καὶ τοῦ χαμοῦ, ἀπὸ τὴν συγκίνησιν προξενουμένην ἐκ τοῦ χρήματος, τὸ ὅποιον ἄπονα κατασπαταλᾶται καὶ τὸ ὅποιον ὁ καθὲς θέλει νὰ κερδίσῃ, ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ἐκείνου ὅστις ἔχασεν, ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ἐκείνου ὅστις ἐκέρδισεν. Εἰς αὐτὴν τὴν σφοδρὰν, τὴν ἀσπλαγγχον, τὴν ἀγρίαν χρηματικὴν πάλην πᾶν ἄλλο αἰσθημα ἀπονεκροῦται. Οὔτε φιλία, οὔτε συγγένεια, οὔτε ἀγάπη, οὔτε ἐλεημοσύνη δύναται νὰ ὑπάρξῃ περὶ τῆς ἀπείσιου ἐκείνης τραπέζης. Ὁ εἰς θέλει νὰ κατασπαράξῃ τὸν ἄλλον, ὁ εἰς ἀγωνίζεται πῶς νὰ κλέψῃ, πῶς νὰ ληστεύσῃ, πῶς ν' ἀπογυμνώσῃ τὸν ἄλλον. Ὁ κερδίζων, ὡς τὸ θηρίον τὸ ὅποιον κατασπαράξῃ τὰς σάρκας τοῦ θύματός του ἀγᾶλλεται ἐπὶ τῇ θῆρ αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ χαρτοπαίκτης ἀποθηριούται, ἐπανέρχεται εἰς τὰς προπατορικὰς ὁρμὰς καὶ εἰς τὰ αἰματηρὰ ἔνστικτα τοῦ θηρίου. Καθὼς τὸ θηρίον ἐπιθυμεῖ νὰ πῆ τὸ αἷμα τοῦ θύματός του, οὕτω καὶ ὁ χαρτοπαίκτης ὀργιάζει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀρπάξῃ τὸ χρῆμα τοῦ θύματός του, νὰ πῆ τὸ αἷμα τοῦ φίλου του, τοῦ συγγενοῦς του, τοῦ γείτονός του, τοῦ συμπατριώτου του, τοῦ ὁμοίου του. Ὁ χαρτοπαίκτης ἀγᾶλλεται καὶ χαίρεται χαρὰν θηριώδη, διότι ἐκέρδισεν, ἀδιαφορῶν διὰ τὸ θῆμα του, ἀδιαφορῶν ἐὰν τὸ κερδηθὲν χρῆμα προέρχεται ἐκ τῶν οἰκονομιῶν, τῶν στερήσεων, τῶν πόνων, τῶν μόγθων καὶ τῶν ἰδρώτων πτωχοῦ οἰκογενειάρχου, παραπεισθέντος νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῶν ἀτίμων ἐκείνων περιδευτηρίων καὶ ἀπογυμνώσαντος πολυμελῆ οἰκογένειαν, γονεῖς, γυναικὰ καὶ τέκνα πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων καὶ ἀπολύτων ἀναγκῶν τῆς ζωῆς. Τὰ εἰς τὸ χαρτοπαίκτην κερδηθέντα χρήματα εἶναι χρήματα ἐπὶ τιμῇ δακρύων καὶ αἵματος.

§ 3

Ἡ χαρτοπαίξις εἶναι βλαβερὸν ἐλάττωμα, εἶναι πάθος μισερῶν, εἶναι μέσον ἀνήθικον καὶ ἐγκληματικὸν πρὸς ἀρπαγὴν χρημάτων, πολὺ περισσώτερον εἰς μικρὰς καὶ πτωχὰς κοινωνίας, τὰς ὁποίας μαστίζει φοβερὰ οἰκονομικὴ κρίσις καὶ ἀγρημασία. Διὰ τοῦτο τὴν ἀμαρτίαν τῆς χαρτοπαίξεως καὶ ἡ Ἐκκλησία πρόκειται νὰ στηλιτεύῃ, καὶ ἡ δημοσιογραφία νὰ ἐπικρίνῃ, καὶ ἡ πολιτεία ἀμειλίχτως νὰ καταδικάσῃ καὶ νὰ τιμωρῇ.

Οἱ χαρτοπαίκται δύναται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο τάξεις. Εἰς τυχαίους χαρτοπαίκτας ἡλεκτριζομένους ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ κέρδους καὶ προσερχομένους ὡς πρόβατα ἐπὶ σφαγὴν εἰς τὰς στηνομένας παγίδας—καὶ εἰς ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαίκτας, ἔχοντας τὴν χαρτοπαίξιαν ὡς κύριον ἐπιτήδευμα, ὡς μέσον πορισμοῦ χρημάτων. Οὗτοι εἶναι λησταί, συμμορίται, συνδεδεμένοι μεταξὺ τῶν διὰ φρικτῶν δεσμιῶν, ὅτινες διὰ μυρίων τρόπων κατορθώνουσιν νὰ προσελκύσουσιν τοὺς ἀπλοικωτέρους εἰς τὰς λαμπρότους των.

Ἐκ τῆς πρώτης τάξεως οἱ πλείστοι ἀγνοοῦντες τὰς πονηρίας, τὰ σχέδια καὶ τὰ δόλια τεχνάσματα τῆς συμμορίας τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαίκτην, γίνονται θύματα τῆς εὐπιστίας των καὶ πιάνονται εἰς τὰς παγίδας ἀροῦ δὲ εἰς ταύτας πιανθεῶν δυσκόλως δύναται νὰ ξεφύγουν, καθὼς τὰ ἔντομα ἐκ τῶν πολυμίτων καὶ πολυδαίδαλων δικτύων τῶν ἀρχόντων.

Οἱ κατ' ἐπάγγελμα χαρτοπαίκται εἶναι κλέπται, εἶναι δολοφόνοι, εἶναι σάπια μέλη τῆς κοινωνίας, τὰ ὅποια μεταδίδουσιν τὸ μολυσματικὸν νόσημά των εἰς πλείστα ἕτερα τῆς κοινωνίας ὑγιᾶ μέλη. Ἡ σφοδρὸν αὕτη κοινωνικὴ νόσος εἶναι ἐπικίνδυνος καὶ μεταδοτικὴ.

Ποσάκις εἰς τὰς χαρτοπαίξεις δὲν ἐγεννήθησαν δυσαρέσκαι, ἐρίδες, ἔθροαι, μίσαι καὶ ἐνδικήσεις, αἱ ὅποια κατέληξαν ἐπὶ τέλους εἰς ἀδικήματα κατὰ τοῦ προσώπου, εἰς θανατηφόρα τραύματα καὶ εἰς φόνους; Ἡ σύγχρονος ἱστορία τοῦ μικροῦ τόπου μας εἶναι πασίγνωστος, διὰ τοῦτο ἀπέχω νὰ διομᾶσω πρόσωπα, ἐποχὰς καὶ πράγματα. Ἐλάττωμα, ἀμαρτία καὶ ἐγκλημα, τὸ ὅποιον δίδει ἀφορμὴν εἰς ἄλλα ἐλαττώματα, ἀμαρτήματα καὶ ἐγκλήματα, χρήζει αὐστηρᾶς παρεμποδίσεως, ἀμειλίχτου καταδιώξεως καὶ πανηγυρικῆς ἀποδοκιμασίας.

Ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαίκτης, τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν δεσπόζει ὁ ἀπείσιος τῆς χαρτοπαίξεως δαίμων, δὲν ἔχει οἰκογένειαν, δὲν ἔχει συγγένειαν, δὲν ἔχει φίλιαν, δὲν ἔχει ἰδανικόν. Πόστις του εἶναι ἡ τράπουλα. Πατριδα ἔχει τὰ χαρτοπαικτεῖα, αὐτὴν τὴν κόλασιν μὲ τοὺς κολασμένους τῆς, οἱ ὅποιοι ἔχασαν τὰ χρήματά των, βασιλευμένους καὶ καταρωμένους τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνο καταρτίων, εἰς τὸ ὅποιον ἔχασαν τὸ χρῆμα των. Οἰκογένειαν καὶ συγγενεὶς ἔχει τοὺς συμμορίτας του, τοὺς συνεταίρους του χαρτοπαίκτης. Οἱ φίλοι του εἶναι τὰ τραπουλόχαρτα καὶ τὸ ἰδανικόν του εἶναι τὸ κέρδος τῶν χρημάτων διὰ παντός μέσου ἔστω καὶ θημιῶν. Εἶναι σκληρὸς καὶ ἀκαμπτος εἰς τὸ χρῆμα, τὸ ὅποιον ἀπλήστως ἐπορθάλμιζ' ἢ ἀρπάτῃ, εἶναι ψυχρὸς καὶ ἀναίσθητος εἰς τὰ τραπουλόχαρτα, τὰ ὅποια κρατεῖ εἰς τὰ χεῖρα του. Ἀγᾶλλεται καὶ χαίρει ὅταν κερδίῃ, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ χάτῃ καὶ νὰ θυσιάσῃ τὴν περιουσίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐστήριξεν ἐπὶ τοῦ αἵματος καὶ τῶν δακρύων, τὴν ὁποίαν κατώρθωσε νὰ κἀμῃ διὰ τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀρπαγῆς, διὰ τῆς χαρτοπαίξεως. Οὐαὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἀλλοίωμον εἰς τὰ τέκνα του!

Τὶ δὲ θὰ ἔλεγον ὁ ἅγιος Βασίλειος, ἐὰν ᾔδυντο νὰ ἐπνεύθῃ εἰς τὸν νόστον καὶ νὰ ἴδῃ τὰ κατὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑπὸ τῶν χαρτοπαικτῶν διαπραττόμενα;—Ἐὰν ἐβλεπε τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαίκτης σπαρακμένους, ὀργιζόμενους, κλέπτοντας καὶ ἐνεδρεύοντας ὡς αἱ ἀρχαὶ τὰ ἔντομα, διὰ νὰ ἀρπάσουσιν καὶ ἐλκύσουσιν εἰς τὰς παγίδας των εἰς τὰς λαμπρότους των τὴν ἀπειρον νεότητα;

Ὁ ἅγιος Βασίλειος θὰ τοὺς καταρᾶτο.—Ἄλλ' ὄχι. Ὁ ἅγιος Βασίλειος, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε καταρᾶσθη, τοῦ ὁποίου δόκιμος ἦ τὸ ζῶν ἦτον εὐχή, ἐλεημοσύνη καὶ ἀγάπη μέχρι θυσίας πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀνευ διαφορᾶς θρησκείας, ὁ ὁποῖος πλοῦσιος ὢν κατήχησε, ἐνεκα τῶν πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἀγαθῶν ἐργιῶν του, νὰ μὴν ἔχῃ παρὰ ἐν καὶ μόνον ῥάστον. Θὰ ἤρχετο ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν τούτων ἀνθρώπων, θὰ παρεκάλει τὸν Θεὸν τοῦ εἰλέους καὶ τῆς ἀγάπης νὰ φωτίσῃ τοὺς ἐξ ἐπαγγέλμα-

*) Διὸ λέγει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης· «ὁ μέντοι κυβευτὴς καὶ ὁ λοποδύτης καὶ ὁ ληστὴς τῶν ἀνελευθέρων εἰσὶν αἰσχροκερδεῖς γάρ. (Σ. Σ. Π.)

**) «Ἡ περὶ τὸ κυβεύειν σπουδὴ, βλαστημίας, ζημίας, ὀργᾶς, λοιδορίας, μυρία ἕτερα τούτων δεινότερα πολλάκις εἰργάτατο». (Χρυσόστομου Λογ. ἐ' Ἀνδριοντ.). (Σ. Σ. Π.)

τος χαρτοπαικίας, τὰ ἀποπλανημένα τὰς πρὸ βόατα, νὰ ἀλλάξουν ζωὴν, νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν ἀμαρτωλὸν καὶ ἐγκληματικὸν βίον των, νὰ παραιτήσων τὴν ἀνθρώπινον τῆς χαρτοπαικίας ἔξιν καὶ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ χριστιανικοῦ ποιμανίου ὡς ἀγαθὰ καὶ ἔντιμα μέλη αὐτοῦ—Ὅτι ἔλεγεν ὡς ὁ Χριστὸς «Πάτερ ἄρισ αὐτοῖς οὐ γὰρ εἶδασι τί ποιοῦσιν».* **

N. ΜΙΝΩΤΟΣ, δικηγόρος.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Παισιώτατε Δέσποτα, Αἰδεσιμώτατοι Ἱερεῖς, Σεβαστοὶ Ἐπρωτοὶ καὶ Δημογέροντες, μεγάθυμοι πολῖται καὶ πολίτιδες τῆς εὐαγοῦς Ἑλληνικῆς Κοινοῦτος Βάρνης καὶ λοιποὶ τῶν παρδένων Μουσῶν οὐλιγαι!

Ἐγκοιμηζομένων δικαίων, εὐφρανθήσονται λαοί!
(Παροιμ. Σολ. κεφ. κθ')

Στεφάνους ἐξ ἀκρῶν ἀνθέων πλεξαμένη τοῖς ἄσμοσιν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, λαμπροφωροῦσα, τῇ Ἱερᾷ προσέφερον ἡδὴ μνήμη τῶν παγγύρων τὴν ψυχὴν οὐρανοπολιτῶν, τῆς πίστεως καὶ τῆς παιδείας προστατῶν!

Στεφάνους ἐκ τῶν ἐν τῷ γθαμάλῳ τῆς διανοίας ἡμῶν πεδίῳ ἀνθῶν ταῖς πρεσβείαις τῶν ὑψηλῶν τῆς σήμερον Ἀγίων, κύψαντες ἐκ πόνου καὶ συλλέξαντες καὶ ἡμεῖς, ἐν πλημμυροῦσῃ ἐξ εὐφροσύνης ψυχῆ καὶ ἀγαλλομένῳ τῷ ποδὶ προτεινόμεν ταῖς θεοστέπτοις αὐτῶν κορυφαῖς, εκπληροῦντες καὶ σήμερον, κατὰ δύναμιν τὸ τερπνὸν τοῦτο τῆς πανταχοῦ γῆς, ὅπου ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ ἀκούεται φωνὴ ἀφορητῆς λόγων τοῖς τῶν γραμμάτων μύσταις γιγνομένης πανηγύρεως, καθήκον. τῶν τριῶν τούτων πολυευμόνων λαμπρῶν καὶ ὀρθρινῶν νοητῶν ἀστέρων, Βασιλείου τοῦ Καισαρείας, Γρηγορίου τοῦ Να

***) Καὶ ἐλέγχων μετὰ τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου τοὺς ματαίως ἐφοδιάσαντας τὸν χρόνον τῆς ζωῆς των, καὶ διὰ τοῦτο ἔχοντας νὰ δώσωσιν ἀπολογία εἰς τὸν Θεόν, διότι κακῶς ἐδαπάνησαν τὸν χρόνον τούτων θὰ προσέθεταν «ἔδωκέ σοι βίον προθεσίαν ὁ Θεός· εἰς τὸ θεραπεύειν αὐτόν· οὐ δὲ μάτην ἀναλίσκων αὐτὸν καὶ εἰσὴ καὶ ἐν οὐδενὶ χρησίμῳ ἐξετάσεις· εἰ τίς ἡ ζημία; Κἂν μὲν ἀργύριον ὀλίγον δαπανήσης ἀπλῶς, ζημίαν τὸ πρᾶγμα καλεῖς· τὰς δὲ ἡμέρας σου δαπανῶν ὀλοκλήρους εἰς σατανικὰς πομπὰς, οὐδὲν ἔγγη ποιεῖν ἄσπονον· δέον εἰς λιτὰς καὶ εὐχὰς δαπανᾶν τὴν ζωὴν σου ἅπασαν; . . . Ἄν οὖν εἰς θεόν τῷ καιρῷ μὴ χρησώμεθα τί ἐροῦμεν ἀπελθόντες· ἐκεῖ; . . . Ἐρεῖ δὲ καὶ ὁ Θεός· ἡμῖν χρόνον ἡμῖν δέδωκα, φησὶ, πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς εὐλαθείας· τίνος ἔνεκεν εἰσὴ καὶ μάτην τὸν χρόνον ἀναλώσατε τούτων; (Ὁμιλ. ι' εἰς τὸν Ἰωάννην). (Σ. Σ. II.)

ζιανζήνου καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείως, οἵτινες ἠδέως σελαγίζοντες, στυλιπνῶς καὶ ἡμέρως ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀντιλάμπουσι στερεώματι, πυρσοφοροῦντες καὶ γλυκὺ τοῖς τῆς παιδείας ἐρασταῖς διαχέοντες φῶς, ἐν τούτῳ μόνον ἀδερμονία συνεχόμενοι καὶ ἰδρώτι περιβρέθμενοι, εἰς τίνα δηλαδὴ καὶ ποίαν ἰδίαν τῶν ἀρετῶν τῶν εὐλόγων τούτων καὶ πολυφώνων ἀηδόνων καὶ μακαρίων τούτων τοῦ Σωτῆρος ἀγωνιστῶν τὰς σκέψεις νὰ στηρίζωμεν καὶ τὸν λόγον μεταγάγωμεν, ὅπως λαμπρύνοντες τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν τὴν πανηγύριν ταύτην τῆς Κοινοῦτος ἡμῶν, καὶ καθηδύνοντες ἡμῶν τὰς φίλας ἀκοὰς, τέρποντες παρεισαγάγωμεν μὲν τι τὸ διδακτικὸν καὶ ψυχωφελὲς ἐν αὐτοῖς

Διότι λαμπρὰ μὲν ὄντως καὶ ἐκ λιπαρᾶς ρίζης ἡ εἰς τὸ θέατρον τοῦτο τοῦ κόσμου εἴσοδος καὶ τῶν τριῶν ἅμα φεραυγῶν τούτων τοῦ Σωτῆρος φωστήρων καὶ ἡ ἐν εὐτεβεῖ κήπῳ ἐκβλάστησις, ἔξοχος ἡ σεμνότης καὶ ἐν τῇ σχολῇ ἐπιμέλεια καὶ ἀπόμαξις πάντων τῶν τότε ἀμαζόντων τῶν γραμμάτων κλάδων, ἔκτακτος, ἀσυνήθης θεόκλητος καὶ δημόκλητος ἡ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προσαγωγή καὶ ἀμείρωσις, τὸ ὀλοκαύτωμα καὶ ἡ θυσία τῶν πόνων τούτων ἀρῶν τῷ Ἀρχιεπίμῳ Χριστῷ. ἀλλ' ἔχει τι τὸ κοινὸν καὶ μετ' ἄλλων οὐχ ἤττον ἐν τῷ πολυφώτῳ Οὐρανῷ τῆς Ἐκκλησίας ἐκπρεψάντων ἁγίων. Ἀναριθμήτους ἀληθῶς καὶ ἄλλους καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τὰ δεσμὰ τῷ πλήθει διαφεύγοντας Ἱεράρχας ἐξ οἰκογενειῶν τὴν εὐσέβειαν πνεουσῶν καὶ κατὰ Θεὸν εὐγενῶν ἔχει καὶ ἐπιδεικνύει ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Παμπόλλους καὶ τοὺς τῆς παιδείας θεραπευτὰς καὶ τοῦ καλάμου χειριστὰς δαινοῦς· πολλῶ δὲ περισσοτέρους καὶ τοὺς ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας μοχθήσαντας ποικιλοτρόπως, καὶ τὸν μὲν ἐν φυλακῇ, ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἄλλον, ἐν στρεβλώσεσιν, ἐπὶ τῆς ἀγχόνης, ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ βρόχου καὶ τῆς μαχαίρας τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἐλαχίστους τοὺς ὡς οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι διὰ τῶν κρειττόνων ἀριθμοῦ συγγραμμάτων αὐτῶν, διὰ τῆς βαθείας τῆς πολυδαίδαλου ἑλληνικῆς γλώσσης γνώσεως καὶ τῆς ἐντὸς τῆς κοσμικῆς φαντασίας καὶ τῶν πολυειδῶν τοῦ κόσμου πειρασμῶν δράσεως αὐτῶν, διὰ τῆς ἐκ θρόνων ἐπιφανῶν ἐν χαλεποῖς αἰρέσεων καιροῖς μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τῶν γραφῶν καὶ ἀντιγράφων μετὰ συμπάσης τῆς Οἰκουμένης συγχρωτίσεως, αὐτῶν, ἅτινα πάντα ἡ τῆς ἐν οὐρανοῖς κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας χάρις ὑπὲρ τοῦ σώματος Αὐτοῦ προπαρεσκεύαζεν.

Ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων τούτων τοῦ Δ' μ. Χ. τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου τῆς Ἐκκλησίας αἰῶνος χριστιανῶν τούτων Ἱεραρχῶν στηρίζοντες τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, πειθόμεθα καὶ πάλιν ὅτι θεὸς δάκτυλος καὶ Θεία Πρόνοια ἢ καθρωτότερον εἰπεῖν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι παράγει, διακυβερνᾷ καὶ θάλπει καὶ τὴν Οἰκουμένην καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πρὸ πάντων, ἰδὲ καὶ μάλιστα καὶ κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν τὴν Ἐκκλησίαν Του, ὑπὲρ ἧς ἐξέχει τὸ τίμιον Αἷμα Αὐτοῦ καὶ ἧς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος ἢ εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ Οὐρανοῦ περισυναγωγὴ τῶν δοκιμασθεισῶν ψυχῶν

* * *

Καὶ ἀληθῶς ἀνοίγων τις τὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Δέλτους καὶ μελετῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τῶν ἁγίων τούτων Ἱεραρχῶν,¹ εὕρισκει ὅτι ὁ μὲν χριστιανισμὸς κατὰ τὸν χρυσοῦν ἀποκληθέντα τῆς Ἐκκλησίας αἰῶνα θριαμβεῖ μετὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐν ἱματισμῷ διαχύσῃ περιβεβλημένος, πεποικιλμένος, ἢ δὲ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζεται ὡς ἠθικὸς ὀργανισμὸς πλήρης καὶ τέλειος, μετ' ὅλων τῶν θεσμῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαιολογικοῦ συστήματος. Ἐκτοτε (313 μ. Χ.) ἀρχεται νέη περίοδος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ τέως θρησκεία τῶν δούλων γίνεται ἀρχουσα· οἱ Χριστιανοὶ κυβερνοῦσι τὰς ἐπαρχίας καὶ καταλαμβάνουσιν ἀξιώματα πολιτικά καὶ στρατιωτικά. Ἡ λατρεία ἐξέρχεται τῶν κατακομβῶν, οἱ δὲ ἐπίσκοποι ἀναγνωρί-

1) Ἰδὲ καὶ Ἱερ. Χρηστ. Αἰδ. Παρίσιου.

ζονται ἔχοντες πλήρη ἐλευθερίαν ἐνεργεῖς ἐν ταῖς ἐσωτερικαῖς τῆς Ἐκκλησίας σχέσεσιν. Ἐν γένει δὲ ἡ θρησκεία τοῦ Ἑσταυρωμένου παρίσταται ὡς ἡ ἠθικὴ ἐκείνη δύναμις, ἥτις διεισδύσασα εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς ἡ ζύμη ἐν τῷ φυράματι τοῦ ἀλεύρου, ἀρχεται ἐπιδρῶσα καὶ μεταγγίζουσα τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας εἰς τοὺς τραχεῖς νόμους καὶ αὐστηροὺς τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἐγωϊσμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ εἰρήνη πανταχοῦ βασιλεύει, νέον εἶδος φιλολογίας ἐκβλαστάνει καὶ ἀναπτύσσεται, ὅπερ ἀρχάμενον ἀπὸ τῶν Ἱερῶν Ἀπολογητῶν ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ, διαμορφοῦται εἰς τέλειον τύπον, ἀναδεικνυομένων σπουδαιοτάτων θεολόγων καὶ εὐγλωττοτάτων χριστιανῶν ῥητόρων.

Τὰ κλασικὰ γράμματα διὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἀναγεννῶνται. Ἐνθὺ δὲ ὁ ὀρθὸς λόγος, ζητῶν νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ ὑψηλότερα ζητήματα τῆς ὑπάρξεως καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὰ πάντα, γεννᾷ τὰς αἰρέσεις, νήφοντα ἄλλα καὶ ἰσχυρὰ πνεύματα, γνωρίζοντα ἐν τῇ βαθυνοίᾳ αὐτῶν νὰ συμβιβάσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ πνεύματος πρὸς τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως ἀντεπεξέρχονται κατὰ τῶν υπερφιάλων ὑπερβολῶν ἐκείνου καὶ καταπολεμοῦσιν αὐτὸν διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὄπλων.—Ἡ εὐγλωττία πληροῖ ζωῆς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς συζητήσεις.—ἀπὸ δὲ τοῦ χριστιανικοῦ βήματος ἀκούονται λόγοι, ἀντάξιοι τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Πλάτωνος.

Ἡ Ἐκκλησία περισυνάγει, μεταμορφοῦσα πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ καλὸν παρήγαγεν ἡ ἀρχαιότης. Οὐ μόνον

Ἡ τερπνοτάτη, συγκινητικὴ καὶ διδακτικὴ αὕτη ἱστορία, συγγραφεῖσα ἀγγλιστὶ ὑπὸ τῆς Κ-ας Κῆβρηζ-λη Μεχμέτ Πασσᾶ (ἑλληνίδος τὸ γένος) καὶ πολλάκις ἐπανειλημμένως ἐκδοθεῖσα, μετεφράσθη καὶ εἰς ποικίλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΕΤΗ

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΧΑΡΕΜΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

1) ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ. 2) ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ

Ἡ ἐκ μητρὸς μᾶμμη μου ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ, ὑπανδρεύθη δὲ ἀρμένιον τραπεζίτην προστατευόμενον τοῦ Σουλτάνου Σελίμ. (1790—1807). Ὁ σύζυγός της ἦτο πλουσιώτατος—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐν Ἀνατολῇ εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνον, δυστυχῶς δὲ τοῦτο ἦτο γνωστὸν.—Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Γενιτσαροὶ ἦσαν οἱ τύρανοι τῆς χώρας, οὐδαμίαν οὐδαμῶς τῶν τοῦ συνειδέστος αἰσθανόμενοι καὶ τῶσαν θηριώδεις καὶ αἰμοβόροι, ὥστε πάντες ἐφοδοῦντο αὐτοὺς ὡς πανώλην.

Ἡμέραν σινὰ ἀνηγγέλη τῷ πάππῳ μου ὅτι σκέπτονται νὰ προσδάλλωσι καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ὁ πάππος μου, δειλῆς ὢν ὡς λαχῶς, εἶπε κατ' ἑαυτὸν «ἀποπέσθη . . . κατεστράφη ὀλοτελῶς!». Τοῦτο δὲ τῷ ἐπροξένησεν τοιαύτην λύπην, ὥστε θεωρῶν ἑαυτὸν ἀπολωλότα, παρερρόνησεν διὰ ἀντὶ νὰ περιμένη τοὺς Γενιτσαροὺς καὶ δοκιμάσῃ νὰ συνθηκολογήσῃ μετ' αὐτῶν, ἀπεναντίας ἀναβᾷ ἐπὶ τῆς στέγης τῆς οἰκίας, αὐτοσυγμει ἐρρίθη ἐκεῖθεν, ἐλθόντες δὲ οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ εὗρον αὐτὸν πληγωμένον θανασίμως, ἐξ οὗ καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀπέθανεν.

Ἄλλὰ ἡ εἰδησις τῆς ἐλεύσεως τῶν Γενιτσαρῶν ἦτο ψευδής. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἐδείκνυσεν τὰ πάντα διότι ἡ χήρα, ἑ υἱὸς καὶ αἱ τρεῖς θυγατέρες τοῦ αὐτοκτονήσαντος ἤρχισαν νὰ ἐπωφελῶνται ἐκ τῶν εἰσοδημάτων, οὐδενὸς Γενιτσαροῦ οἰανομένου ἢ ἀναμιγνυομένου εἰς τὰ τῆς περιουσίας.

Ἡ οἰκογένεια ἐξῆ ἐν Γαλατῶν Κωνσταντινουπόλει μεταξὺ τῶν συνοικιῶν Σαλή-παζάρ καὶ Ἀζάπ-καπού. Ἡ οἰκία ἦτο παλαιότητα ἐκτισμένη ὑπὸ τῶν Γενουσησίων· ἀνήκε δὲ τότε εἰς διάσημόν τινα ἱατρὸν ὀνόματι Χατζῆ-Μουσταφᾶ, οὗσα τετραώροφος, ἐκάστη τῶν ὀπίσθων διηρεῖτο εἰς τέσσαρας ἢ πέντε κοιτῶνας καὶ ἐν ἐντετυκτῆριον. Κειμένη ἐπὶ ὑψώματος, ἐξ αὐτῆς ἔτι

μὴ περιφρονοῦσα τὰς τέχνας ἀλλ' ἀπεναντίας, ὡς πλουσίαν κόσμον ἀναβαλλομένη αὐτάς, παρέχει αὐταῖς νέαν ῥοπήν.

Ἡ εὐγλωττία, ἡ ἀπὸ πολλοῦ στεῖρα, ἀποκαθίσταται δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν γονιμότητά της.

Ῥίπτοντες ἐξ ἄλλου συντόμως ἑταστικὸν τὸ ἔμμημα ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς μορφώσεως τῶν Ἱεραρχῶν, δι-ορῶμεν ὅτι ἡ δημιουργικότης καὶ ἡ πρωτοτυπία τῶν Πατέρων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν Δ' τοῦτον χρυσοῦν αἰῶνα ἐγίνωσκεν ἄριστα νὰ συνδυάζη τελειῶς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τοῦ ἀρχαίου κόσμου μετὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Τὸ νέον πνεῦμα, ἡ νέα παράδοξις καὶ περιέργος τῶν πνευματικῶν δυνάμεων διεύθυνσις, ἡ διαμορφωθεῖσα ἐκ τοῦ τοιοῦτου συνδυασμοῦ, προήρχετο ἐκ τῆς διπλῆς ἀνατροφῆς, ἣν ἐλάμβανεν, τότε ἡ νεότης, τοῦτο μὲν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ ἔρημικῷ βίῳ, τοῦτο δὲ ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν Γραμματικῶν, τῶν ῥητόρων καὶ τῶν φιλοσόφων. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ προπαινεσκυζόντο οἱ μεγάλοι Θεολόγοι καὶ οἱ ἀληθεῖς ποιμένες· ἐν δὲ τῇ σχολῇ οἱ ἰδεολόγοι καὶ οἱ δεινοὶ ῥήτορες.

Ἡ θρησκευτικὴ μόρφωσις ἤρχετο, μὴ διακοπτομένη διὰ τῆς θύραθεν παιδείας ἐν τῇ πατρικῇ ἐστία ἢ ἐν ταῖς κατηχητικαῖς σχολαῖς μέχρι τῆς ὠρίμου ἡλικίας. Ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν γραμματικῶν ἐξεμάνθανον οἱ νέοι τὴν γλῶσσαν ἐν τοῖς συγγράμμασι πεζῶν καὶ ποιητῶν, ἐμβαπτιζόμενοι ἐν τῷ πνεύματι ἐκείνης

καὶ διερχόμενοι τὰ ἀριστουργήματα αὐτῆς· ὠχυρωμένοι δὲ οὕτω διὰ τῆς πρώτης ταύτης συσκευῆς, τῆς γραμματικῆς, κατέρευγον εἰς τὰ μεγάλα κέντρα, οἷα ἦσαν ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ μάλιστα ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ αἱ Ἀθήναι, ἵνα σπουδάσωσιν ἐκεῖ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ῥητορικὴν, τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν ἱστορίαν. Καὶ οἱ μὲν σοφισταί, οἱ Ἰμέριοι, Προαιρέσιοι καὶ Λιβάνιοι, οἱ διδάσκαλοι τῶν Βασιλείων, Γρηγορίων καὶ Χρυσόστομων, ἀλλὰ καὶ Ἰουλιανῶν ἐμάχοντο αὐτοὺς εἰς τὰ ἄδύτα τῆς ῥητορικῆς τέχνης, δι' ἧς συνήραζον τὰ πλήθη, οἱ δὲ φιλόσοφοι, οἱ μαθηταὶ τῶν Πλωτίνων, Πορφυρίων καὶ Ἰαμβλίχων ἐδίδασκον αὐτοὺς τὰς περὶ Θεοῦ κόσμου καὶ ἀνθρώπου φιλοσοφικὰς αὐτῶν θεωρίας.

Ποῖον δὲ ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐτῆς μορφώσεως εὐγενοῦς καὶ φυσικῆς εἰς τὰς ζωγράφους καὶ γονίμους τῆς Ἀνατολῆς φύσεις;

Ὁ Λουκιανὸς παρέστησε τοῦτο δι' ἀνεκδότου τινός, λίαν δηκτικοῦ.— Πλουσίός τις, λέγει, ἀνὴρ καὶ μαλθακὸς ἐξ Ἀνατολῆς ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα κατέστη ἀνυπόφορος διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀκολουθίας του, τῶν ἀλλεπαλλήλων ποικιλοχρόων ἐνδυμασιῶν του καὶ τοῦ χρυσοῦ του, ὃν ἐπεδείκνυεν.— Ὁ δυστυχὴς οὗτος ἀνθρώπος ἐνομιζέτο εὐτυχῆς. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν πρὸς τοῦτον, ἐπεχείρησαν νὰ μορφώσωσιν αὐτόν. Διὰ τῶν ἀμιμήτων εὐφρολογιῶν αὐτῶν, καὶ μάλιστα διὰ τοῦ παραδείγματος, ἀνεκούφισαν αὐτόν τοῦ ὄχλου τῶν δούλων, οἵτινες παρηκολούθουν αὐτόν ἐν

τῆς πρώτης ὁροῆς εἶχε ὠριακὴν ἀποψιν, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ Αἰγαίου πελάγους πλησίον τοῦ πύργου τοῦ Λεάνδρου, τὸν ὅποιον Τουρμιστὶ ὀνομάζουσι Κίξ-κουλεσῆ (δηλ. Πύργον τῆς Παρθένου) καὶ μέχρι τῆς Χρυσουπόλεως (Σκούτρυ) καὶ τῶν ὁρέων αὐτῆς, ἀποτελουμένων ἐκ κυπαρίσσων.

Ἡ αἰτία, δι' ἣν οἱ Τούρκοι ὠνόμασαν τὸν πύργον τοῦ Λεάνδρου Κίξ-κουλεσῆ στηρίζεται ἐπὶ τινος παραδόσεως, ἐξ ἧς πηγάζει ἄλλη ἡ ἐξῆς·

Σουλτάνος τις ὠνειρεύθη ποτὲ ὅτι ἡ θυγάτηρ του θὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ δῆγματος ὄψεως. Ἐρωτήσας τοὺς μάντις του περὶ τῶν προσυλακτικῶν μέτρων, ἄτινα ὤφειλον νὰ λάβωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς δυστυχοῦς πριγκιπίσσης, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ τὸν πύργον τοῦτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ὀαλιάσσης. Ἡ νέα Σουλτάνα ἐκλείσθη εἰς τὸν πύργον τοῦτον μετὰ τινων κοραϊσῶν τῆς ἡλικίας της, ὅπως συντροφεύσωσι αὐτήν.

Ἡμέραν τινὰ ὅτε, περιετοιγισμένη ὑπὸ τῶν συντρόφων της, ἐκάθητο εἰς τὴν τελευταίαν ὁροῆν τοῦ πύργου καὶ ἔχαίρει βλέπουσα τὰς διακλίνοντας λέμβους, εἶδεν ἐντός τινος ἐξ αὐτῶν ὠριμα ἔπωρικὰ, κυρίως δὲ σταφυλάς, αἱ ὅσαι περισσότερον προσεβλυσαν τὴν ὄρεξιν αὐτῆς.

Ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ Σουλτάνου, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐμποδίσει νὰ φέρωσιν βυθιθῆσθε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κόρην του, αὕτη ἠγάρασε κυρίως κάλαθον σταφυλῶν· ἔρριψε σχολινὸν εἰς τὴν λέμβον, δι' οὗ ἀνεβίβασαν τὸν κάλαθον, μόλις ὅμως ἐξέτεινε τὴν ἡγεμονικὴν αὐτῆς χεῖρα διὰ νὰ λάβῃ αὐτόν καὶ ἰδοὺ βραχίον ἐξελθὼν ἐδηξεν αὐτὴν εἰς τὴν χεῖρα. Πᾶσα περιποίησις ἀπέστη ματαία ἐντός δὲ τινων λεπτῶν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποφύγῃ τις τὴν τύχην, ἢ ὅποια τὸν περιμένει.

Ἡ μάμμη μου, ὡς εἶπον ἦτο εἰς ἀρίστην κατάστασιν, ἔχουσα οἰκίαν καλῶς ἐξηρητισμένην. Αἱ τρεῖς ἀπέναντι τῆς θύρας πλευραὶ ἦσαν διὰ μεγάλων τουρμικῶν ἀνακλίντρων κεκοσμημέναι καὶ κεκαλυμμέναι διὰ βελούδου καὶ προσκεραλαίων. Τὸν χειμῶνα τὸ σενίδωμα ἦτο κεκαλυμμένον διὰ παλαιῶν τουρμικῶν ταπήτων τὸ δὲ θέρος ὑπὸ ψιθίων.

Ἄνωθι ἦσαν ἐξωγραφημένα ἐπὶ τῶν τοίχων, δοχεῖα δὲ ὕδατος, τοποθετημένα ἐπὶ θυρίδων, ἐμαστράζον τὴν θερμότητάν.

Ἐκαστον δωματίον εἶχεν τὴν καπνοδόχον του, ἀντιθέτως τῶν νεωτέρων οἰκιῶν, τὰ δωμάτια τῶν ὁποίων θερμαίνονται ὑπὸ θερμαστῶν αἱ ὅσαι ὁμοιάζουσι πρὸς ῥωμαϊκὰ πύρ-

ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς λουτροῖς, ἀπεξέδυσαν τῶν πορφυρῶν ἱματίων, καὶ ἐξέβαλον τῶν δακτύλων του τὸ πλῆθος τῶν χρυσοῦν δακτυλίων· καὶ οὕτως ἐπέστρεψε τέλος καὶ μεμορφωμένος, εὐγνωμονῶν τὸν εὐφυᾶ ἐκεῖνον λαόν, ὅστις ἐγνώριζε τὴν τέχνην ταύτην.

Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τούτου καὶ οἱ Βασιλεῖοι, οἱ Γρηγόριοι οἱ Χρυσόστομοι ἐπισκέπτονται τὰς Ἀθήνας ἢ τὴν Ἀντιόχειαν ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς πομπῆς καὶ τῆς ἐμφάσεως τῆς ἀνατολικῆς γλώσσης, τοῦ ἐπιδεικτικοῦ τούτου ὄγκου τῶν εἰκόνων καὶ μεταφορῶν, τῶν παρεκτροπῶν τῆς ἀσιατικῆς φαντασίας, τῆς ὁποίας ἂν καὶ δὲν ἀπετάσσοντο ὅλως. τοῖς ζωηροῖς χρώμασιν, ἂν καὶ ἐφύλαττον μέρος τι τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀδαμάντων αὐτῆς, ἂν καὶ ἄνθη τινὰ ἐπὶ τῶν ἱματίων αὐτῶν εἶναι διεσπαρμένα τῆδε κλεῖσε, συνδιᾶζονται τοῦλάχιστον μεθ' ἑλληνικῆς καλαισθησίας καὶ χάριτος ἀθηναϊκῆς.

Ἐπιστρέφοντες οὕτως ἐξ Ἀθηνῶν ἢ Ἀλεξανδρείας εὕρισκετο πρὸ εὐρέος σταδίου τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν, διὰ τοὺς καθιερωμένους ὅμως τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ κοπιῶν δεικ αὐταὶ σπουδαὶ ἦσαν ἢ ἀρετηρία πολλῶ κοπιωδωστέρων καὶ σπουδαιοτέρων ἔργων.

Ἀνέμενεν αὐτοὺς ὁ μοναχικὸς βίος, ἐν ᾧ ἤρχιζε νέον εἶδος θρησκευτικῆς μορφώσεως· ἅγιος καὶ ἱερός ἐνθουσιασμός ἐπλήρου τὰς καρδίας αὐτῶν διὰ τὰ ἱερὰ γράμματα. Ὁ μὲν Ἀριστοτέλης, Πλάτων, καὶ Πλωτῖνος ἐμύησαν αὐτοὺς τὰ τῆς θύραθεν φιλοσοφίας μυστήρια. Ὁ δὲ Ὄριγένης, τὸ μαντεῖον τῆς τότε θεολο-

γίας, ἐχρησίμευεν ὡς ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος ἐν τῇ Ἱεραῖ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Μὴ λησμονοῦντες ὅσα ἐν Ἀθήναις ἐδιδάχθησαν «ἐξὼν μετὰ τοῦ Μωϋσέως, Ἡλία καὶ ἄλλων μακαρίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐδίδασκον αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν ἐν γλώσσῃ βαρβάρῳ».

Καὶ τὸ μὲν εὐαγγέλιον ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς ὡς εἰσαγωγή τις πρὸς κατανόησιν τῆς ἀληθοῦς ἐνοίας τῶν Προφητῶν, ἢ δὲ μελέτη τῶν Προφητῶν πρὸς ἐξήγησιν τῶν μυστηρίων τοῦ Εὐαγγελίου· δι' ἀμφοτέρων δὲ διαφωτίζεται ἡ διάνοια αὐτῶν ἵνα ἐμβαθύνωσι, μᾶλλον δι' εἰπεῖν νὰ προσλαμβάνωσι τὸ διὰ τῆς θείας ἀποκαλύψεως μεταγγιζόμενον αὐτοῖς πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.²

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀνατροφή τοῦ Βασιλείου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἀπὸ τῆς κοιτίδος παραλαμβάνουσα αὐτοὺς παρηκολούθει μέχρις οὗ προήγεν εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα. Ἐπὶ τριακονταετίαν δὲ σπουδάζοντες, μόλις ἐπήρκουν εἰς εἰκοσαετίες ἀγῶνας τοῦ ἐπισκοπικοῦ αὐτῶν σταδίου. Ὁ αὐστηρὸς ἀσκητικὸς βίος ἀφ' ἐνός, καὶ οἱ ἀγῶνες τῆς ἀρχιερωσύνης μετὰ τῶν θρησκευτικῶν, ἐξήντηλουν ὅτι τάχιστα τὰς ἐνεργητικὰς ταύτας φύσεις. Καὶ ὅμως μεθ' οἷας γονιμότητος, οἷας ἰσχύος πνεύματος καὶ βαθύτητος, οἷας ὠριμότητος κρίσεως ὑπεραπολογοῦνται ἐν τοῖς ἀθανάτοις αὐτῶν συγγράμμασι τοῦ ἐνσεσαρκωμένου Λόγου τῆς Θείας Σοφίας, εἰς ἣν καὶ μόνην ἀφιέρωσαν τὸν βίον των.

²) Βασιλ. Μ. Ἐπιστολ. 399 Ἀμφιλοχ. ὁμιλ. β'.

αυνα (τανδούρια). Ὁ τρόπος οὗτος τῆς θερμάνσεως εἶναι ἀξιόσημείωτος.

Φαντάσθητε μεγάλην σιδηρᾶν θερμάστραν, στηριζομένην ἐπὶ ποδῶν, ἐν εἰδαί ξυλίνου ἐπιπέδου κιβωτίου στρογγύλου περιστεσιδηρωμένου, ὕψους ἐνός καὶ ἡμίσεως ποδός. Τὸ κιβώτιον τοῦτο εἶναι διατετραπυρμένον δι' ἴσον ἀπεχόντων μεγάλων ὀπῶν, δι' ὧν οἱ καθεζόμενοι εἰσάγουσι τοὺς πόδας αὐτῶν. Πάντα δὲ τὰυτα κατεκαλύπτοντο διὰ ποικίλης ποιότητος ὑρασματῶν ἢ ταπήτων κατὰ τὰς δυνάμεις τοῦ οἰκοδομητοῦ. Εἰς τὸ μέσον ἔκειτο στρογγύλος τάπης μεταξένος ἢ ἐκ καστεμυρίου. Πρὸ ἐκάστου εὕρισκετο δοχεῖόν τι δι' ὀπωρικὰ ζαχαρωτὰ βίπιδια καὶ τὰ τοιαῦτα.

Οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἄνδρες καὶ γυναῖκες κάθηνται σύμπαντες ἐπὶ πολλὰς ὥρας, χωρὶς οὐδ' ἐλάχιστον νὰ αισθανθῶσι ψύχος. Ὅταν δὲ ἡ συναναστροφή ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν κορασιῶν τότε παῖζουσι, βίπτουσιν ὀπώρας κάρυα καὶ ἄλλα, καὶ ἀστείζονται.

Ἐνίοτε ὁ θερμαστήρ ἀνατρέπεται καὶ τότε ἐκρήγνυται πυρκαϊὰ κατακαίουσα τὴν οἰκίαν. Αἱ πυρκαϊαὶ εἶναι πυκνότεραι ἐν Κων)πόλει συχνάκις δὲ προέρχονται ἐκ τῶν ἀνατρεπομένων τανδουρίων.

Αἱ δύο μου θεαί ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν ἦσαν ἤδη νενομυρωμένοι, ἐνθ' ἡ μήτηρ ὀνομαζομένη Κωνσταντινία ἂν καὶ ἦτο εἰκοσιπενταετής ἦτο εἰσέτι ἄγαμος, καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν αἱ γυναῖκες ἐν Τουρκίᾳ ὑπανδρεύοντο 15 ἐτῶν. Ἦτο λίαν ἀρχίνοος ἀλλ' εἶχε λάβει ἐλάχιστην μέρρωσιν ὡς τὸ πλεῖστον τῶν ἐν Τουρκίᾳ νεανίδων. Ἐγνώριζεν μόνον τὴν μητρικὴν τῆς γλώσσης, ἦτοι τὴν Ἑλληνικὴν.

Ἐψηλὴ μετὰ ὠραιότητος μαύρης κόμης, τὸ ὑπόμειλαν δέρμα τῆς, καὶ οἱ πολυηροὶ τρόποι τῆς περιεστῶν αὐτῆν χαρκατῆρος ἐνεργητικότητος, ὅπερ ἦτο καὶ ἀληθές· εἶχε ὡς κοινῶς λέγομεν χαρακτηριστὰ.

Ἡ οἰκία ἐν τῇ οἰκίᾳ κατ'οἶκον ἔκειτο ἐν συνοικίᾳ ἐγγχωρίων, ἐλάχιστων μόνον διακρινόντων Εὐρωπαϊῶν, οἵτινες ὡς ἐν τούτῳ διακρίνοντο πάραυτα.

Συχνάκις ἔβλεπον διερχόμενον ἐκεῖθεν νέον τινα ὑψηλὸν καὶ εὐεῖδῃ, ἐξωσμένον μέγιστον ἕξρος ὃν αἱ νεανίδες βλέπουσαι ἀπὸ τῶν ξυλίνων κηρχλίδων διεσκέδαζον. Ἐσπέραν τινὰ καθ' ἣν ἡ μήτηρ μου ἤνοιξε τὴν θύραν διὰ νὰ παρατηρήσῃ καλλιτέρον τὸν ξένον, παρετήρησεν ὅτι καὶ οὗτος ἐστάθη διὰ νὰ ἴδῃ αὐτῆν, καὶ ἐξεπλάγη ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῆς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν τὸ ἔργον τοῦ ἐπισκόπου ἦτο ἀπλοῦν, νὰ διδάσκη τοὺς πιστοὺς, νὰ ἐμπνέῃ εἰς αὐτοὺς θάρρος, νὰ ἐνισχύῃ αὐτοὺς εἰς τὸ μαρτύριον, διδοὺς συνήθως αὐτοῖς τὸ παράδειγμα τῆς ἀγάπης ταύτης πρὸς τὸν μέγαν Ἀρχιεπίσκοπον.

Ἡ κατάστασις ὅμως τῶν πραγμάτων μετεβλήθη, ὁ δὲ ἐπίσκοπος κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα κατέστη πνευματικὸς πατήρ, διδάσκαλος, δικαστὴς ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου, ὁμιλῶν ἐναντίον βασιλέων καὶ οὐκ αἰσχυρόμενος· ὁ Ἐπίσκοπος περιεβάλλετο αἴγλην καὶ λαμπρότητα, δύναμιν καὶ δόξαν ἀνωτέραν τῆς τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων.

Διὸ, πρὸς μέγαν ἀπελπισμὸν τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου, ὅστις πολλαχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ θρηγεῖ τὴν τοιαύτην κατάστασιν πάντες ἐπωφθαλμίων αὐτὸ, πᾶσα φιλοδοξία εὗρισκεν ἐν αὐτῷ εὐρὺ στάδιον. Οἱ τοιοῦτοι ὅμως φιλόδοξοι ἐπίσκοποι, φίλοι μᾶλλον τῆς αὐλῆς ἢ τοῦ λαοῦ, δὲν ἦσαν οἱ ἐκλεκτοί. Πρὸς τούτοις ἀντεπεξήρχοντο ἄλλοι «αὐστηροί, ἀνεξάρτητοι, γλυκεῖς, πρὸς τοὺς μικροὺς, τραχεῖς πρὸς τοὺς μεγάλους, ἀνοικτίρμονες διὰ τὰς παρεκτροπὰς τῶν ἰσχυρῶν, τὰς καταχρήσεις τοῦ Κλήρου». Ὁ ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἐπίσκοπος δὲν ἦτο ἀπλοῦς ἐρμηνευτὴς τοῦ θείου λόγου καὶ διδάσκαλος τῶν καθηκόντων ἦτο προστάτης τοῦ λαοῦ, ὄχι μόνον διαφωτίζων αὐτὸν κατὰ τῶν αἰρέσεων, οὐ μόνον διορθῶν τὰ ἐλαττώματά του, ἀλλὰ ὑπερασπιζόμενος αὐτὸν ἐναντίον τῶν καταπιέσεων τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ διεφθαρμένου Κλήρου. «Ἄλλος αὐτὸν ἔλκει βοήθον ἀρπαζόμενος, γράφει ὁ Ἰερὸς Θεοδωρίτος περὶ τοῦ Χρυσοστόμου ὡς Ἐπισκόπου· ἄλλος καλεῖ δικαζόμενος σύνδικον, ἄλλος πεινῶν ὑπὲρ τροφῆς ἱκετεύει γυμνὸς ὑπὲρ ἐνδύματος· ἄλλος αὐτὸν ἀποδύει· ἄλλος

»πενθῶν εἰς παράκλησιν δεῖται· δεσμῶν ἕτερος ἀπολυθῆναι βοᾷ· ἔλκει τις αὐτὸν ἄλλος πρὸς νόσων ἐπίσκεψιν· ξένος αἰτεῖ καταγώγιον· ἕτερος παραστάς χρέως ὀδύρεται· ἄλλος ἐπόπτην καὶ διαλλακτὴν τῶν κατ' οἶκον μεταπέμπεται στάσεων· οὐδὲ δούλος πρὸς ἄλλον καταφεύγει, δεσπότης πικρὰν ὀλοφυρόμενος ἀγανάκτησιν. Χήρα βοᾷ τὸ ἐλέησον· ἄλλη τὴν ὄρφανὴν ὀδύρεται· μυρία τῷ πατρὶ καθ' ἑκάστην πρὸς ἐκαστοὺς ὑπὲρ ἐκάστου τροπαί. Ἀρπάζεται τις καὶ συνήγορος ὁ πατήρ· λιμὸς ἐνοχλεῖ καὶ τροφεὺς ἐκ συνήγορου γίνεται· νοσεῖ τις καὶ εἰς ἰατρὸν ὁ τροφεὺς μεταβάλλεται· πένθει τις περιπέπτωκε καὶ ὁ νοσοκόμος εὐρίσκειται παραμύθιον· ξένων ἐπέστη φροντίς καὶ ξενοδόχος ὁ πάντα γεγυῖως ἀναδείκνυται

Οὕτως ἡ Ἐκκλησία, πιστῶς διετήρησε τὴν παρακαταθήκην, τὴν ὁποίαν παρὰ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς ἔλαβε χωρὶς δὲ νὰ διασείσῃ θρόνους, δὲν διέψευσε τὰς ἐλπίδας τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀποκλήρων.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

Παρακαλοῦνται οἱ ὀλίγοι τῶν ἀξιολύμων Κ.Κ. συνδρομητῶν ἡμῶν, ὅσοι δὲν κατέβαλον, ἕνεκα διαφόρων λόγων, τὸ ἀγνίτιμον τῆς συνδρομῆς τοῦ ληξάντος ἔτους νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὸ μέχρι τῆς 1-ης Μαρτίου, ὅτε ὄχι μόνον θὰ διακοπῇ πᾶσα περαιτέρω ἀποστολή, ἀλλὰ καὶ θὰ στιγματισθῶσι δημοσίᾳ τὰ ὀνόματα τῶν βραθύμως καὶ ἀδιαφόρως ἐξ ἀλλοτρίων ἰδρωτῶν θελώντων νὰ ὠφελῶνται. Περιμένομεν.

Περὶ τῶν δύο ἄλλων νεωστὶ ἐκπικαρέντων ἀρχιεπισκόπων τῶν ἐλλείψει χώρου ἐν τῷ προσεχῆ.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν διερχόμενος ἀνεγχεῖσαι τῇ μητρὶ μου ἐπιστολίον τι γαλλιστί, ἐν ᾧ ἐξέφερεζε τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτά μου. Ἦτο γὰρ ὄνοματι Κάρολος Δεζάν. Διέμενον ἐν Κων)πόλει ζῶν ἐκ τῆς λιανικῆς πωλήσεως πολλῶν πολυτίμων πραγμάτων. Ἀρκουμένη ἡ μήτηρ μου ἐκ τῶν δηλώσεων τούτων ἀπήνησεν αὐτῷ δι' ἐπιστολίου ὅτι δέχεται τὰ σέβη σου καὶ ὅτι ἀνῆτο ἔτοιμος νὰ ζητήσῃ αὐτὴν παρὰ τοῦ θείου σου, οὐδὲν εἰχεν ἀνὰ τὴν.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ νέος γάλλος ἐπεσκέρθη τὸν θεόν σου, ὅστις ὠμίλει ὀλίγον τὴν Ἰταλικήν. Οὗτοι συνερῶνησαν, ὁ δὲ θεός μου λαβὼν τὴν συγκρατίθεισιν τῆς ἀδελφῆς σου, ἐστεφανώσεν αὐτὴν μετὰ τοῦ κυρίου Δεζάν ἐν τῷ Γαλλικῷ προξενίῳ ἐν ἔτει 1810. Ὁ πατήρ μου ἔζησε τρία ἔτη μετὰ τῆς μητρὸς μου, ἐξ ἧς ἀπέκτισσε θυγατέρα, δηλαδὴ τὴν μεγαλειτέραν μου ἀδελφὴν. Ἡμῆν τριῶν μηνῶν ἐγὼ ὅτε ὁ πατήρ μου ἀφῆσας αὐτὴν ἀνεχώρησεν εἰς Βλαχίαν δι' ὑποθέσεις του, ἐνθα μετ' ὀλίγον ἔπαυσε θῆμα τῆς πανώλους, διὸ ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα πατέρα.

Ἡ ἀδελφὴ μου, ἔχουσα ἐράσιμον χαρακτῆρα, ὁμοιάζει κατὰ πάντα πρὸς τὴν μητέρα μου, ἐγὼ δὲ, καθὼς λέγουσι, ὁμοιάζον τὸν πατέρα μου κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὸν χαρακτῆρα. Ἐῤῥεθα 12 παιδία τότε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μάμης μου.

Ἄν καὶ νεώτερά ἐγὼ, προσεξήρχον ὅμως τῶν ἄλλων· αὐταὶ δὲ μὲ ὑπῆκουον προθυμότερον καὶ περισσότερον παρ' ὅσον αὐτοὺς τοὺς γονεῖς των. Ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἤδη ἔτους τῆς ἡλικίας μου διεκρινόμην διὰ τὴν ἐπιμελείαν μου καὶ διὰ τὴν ζωηρότητά μου, ὁ διδάσκαλος τῶν Γαλλικῶν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν με ἐξῆταζε πάντοτε τελευταίαν καὶ ἐφαίνετο ἐκθαμβὸς διότι καθ' ἑκάστην ἐγνώριζόν τὰ μαθηματικά μου καλλίτερον τῶν συμμαθητῶν μου. Πρὸς τούτοις ἤμην τόσο ζωηρὰ, ὥστε δὲν ἤδύνατο νὰ με καθησυχάζῃ ὁ διδάσκαλος. Ἡ ἀνησυχία μου ἐσθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε πολλάκις ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν μου με κατεξεσχισμένα ἐνδύματα. Δὲν πρέπει νὰ παραλείψω ὅτι εἶχον τὴν μάστιγαν νὰ ἀναβρίχωμαι ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων τοῦ κήπου ἡμῶν δένδρον. Κατὰ τὸ θέρος ἀπησχόμην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διεμένον ἐν τὴν νῆσῳ Πρίγκηπον, δι' ἄλλα γὰρ ἄερος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅστις δὲν ἦτο οὔτε ὄλις εἰρημικός, οὔτε ὄλις θορυβώδης, διεβόρευαν τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς μου.

(Ἀκολουθεῖ)

Α. καὶ Δ.

(Ἐκ τοῦ βουλγαρικῶ)

